

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2023/011 van:

de heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling Balans 2A onderdeel van De Woenselse Poort, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 9 februari 2023 een klaagschrift, gedateerd op 7 februari 2023, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing van de zorgverantwoordelijke van klager om aan klager verplichte zorg te verlenen, namelijk het beperken van de bewegingsvrijheid door middel van het intrekken van het verlof van klager en het opleggen van een kamerprogramma.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 16 februari 2023 een verweerschrift, gedateerd op 17 februari 2023, van mevrouw XXXX, verpleegkundig specialist GGZ en regiebehandelaar, hierna te noemen verweerster.

Verweerder heeft zich bij het formuleren van het verweerschrift laten bijstaan door mevrouw mr. XXXX, juriste verbonden aan GGzE.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 21 februari 2023. Klager was, ondanks hij behoorlijk was opgeroepen, zonder bericht van verhindering niet bij de mondelinge behandeling verschenen. De patiëntenvertrouwenspersoon kon daardoor ook niet bij de mondelinge behandeling aanwezig zijn, naar de commissie begrijpt omdat de gedragsregels die voor patiëntenvertrouwenspersonen gelden dat niet toestaan.

In verband met afwezigheid van verweerster, sloot mevrouw XXXX, manager behandelzaken en klinisch psycholoog bij de mondelinge behandeling aan. Zij heeft zich laten bijstaan door mevrouw mr. XXXX.

Bovengenoemde personen, alsmede de leden van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht.

2. Inhoud van de klacht

De klachten hebben betrekking op:

- de beslissing van 24 januari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten, door middel van het opleggen van een kamerprogramma;
- de beslissing van 6 februari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten, door middel van het opleggen van een kamerprogramma; en
- de beslissingen van 24 januari 2023 en 6 februari 2023 om het verlof van klager in te trekken.

3. De feiten

De Rechtbank Oost-Brabant heeft op 10 januari 2023 een machtiging tot het verlenen van verplichte zorg verleend ten aanzien van klager. Deze machtiging geldt tot en met 11 juli 2023.

Klager is opgenomen op afdeling Balans 2A, onderdeel van De Woenselse Poort.

Op 6 februari 2023 heeft de zorgverantwoordelijke besloten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten, door middel van het opleggen van een kamerprogramma.

De zorgverantwoordelijke van klager heeft aan klager op 6 februari 2023 een brief gezonden waarin zij laat weten dat zij op 6 februari 2023 heeft besloten om klager verplichte zorg te verlenen, wat de motivering is van deze beslissing en hoe de beslissing is voorbereid.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 6 februari 2023 aan klager laten weten dat de zorgverantwoordelijke heeft besloten om hem verplichte zorg te verlenen op basis van de voor klager geldende zorgmachtiging. In de brief wordt klager gewezen op zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich te laten bijstaan voor advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon. Familieleden, en voor de continuïteit van zorg essentiële naasten, kunnen voor advies en bijstand contact opnemen met de onafhankelijke familievertrouwenspersoon.

4. Standpunt van klager

Klager geeft aan dat hij op 24 januari 2023 en op 6 februari 2023 de dagopening heeft gemist. Omdat hij de dagopening had gemist, werd zijn verlof ingetrokken. Volgens klager is dit onterecht en disproportioneel. Het staat nergens genoteerd dat het verlof ingetrokken wordt wanneer een cliënt de dagopening mist. Hij heeft hierdoor tweemaal binnen moeten zitten.

Het zijn volgens klager instellingsregels die op verschillende afdelingen verschillend worden gehanteerd, terwijl instellingsregels geen consequenties mogen bevatten. Het intrekken van verlof is voor klager het ergste wat er kan gebeuren, vooral als hij daar niets aan kan doen en medewerkers niet met hem in gesprek willen gaan daarover.

5. Standpunt van verweerder

Verweester geeft aan dat klager op 24 januari 2023 afwezig was bij de dagopening van afdeling Balans om 08:30 uur. Zoals beschreven in de afdelingsregels, die aan klager zijn overhandigd bij opname op de huidige afdeling en beschreven is in zijn zorgplan, dienen cliënten bij de dagopening aanwezig te zijn om die dag te bezien en te beoordelen welke mogelijkheden voor verlof er zijn, afhankelijk van de omstandigheden waarin een cliënt zich bevindt. Tijdens de dagopening die dagelijks plaatsvindt, wordt de dagindeling inclusief de momenten van verblijf buiten de afdeling besproken. Tijdens de dagopening wordt dus beoordeeld of er mogelijke risico's zijn en zo ja welke. Ook wordt de psychische gesteldheid van cliënten beoordeeld. Hiermee wordt gekeken of cliënten op een verantwoorde manier naar buiten kunnen. Ook omdat een dagstructuur belangrijk is voor klager, is het bijwonen van de dagopening tevens een behandelinterventie. Klager is meermaals mondeling hierover geïnformeerd, onder andere toen hij op 24 januari 2023 verlof aanvraagde.

Uit de overgelegde rapportages blijkt dat klager zich op 24 januari 2023 had verlaten, waardoor hij niet bij de dagopening aanwezig was en zijn verlofmogelijkheden niet konden worden besproken. Klager heeft toen verzocht of hij alsnog een dagopening mocht. Hierop heeft het behandelteam besloten dat er geen uitzondering gemaakt wordt en dat klager deze dag dus ook niet op verlof kon. Dit is aan klager medegedeeld, waarna hij de discussie aanging. Klager vond dit niet eerlijk. Hij pakte de brandblusser van de muur en gooide deze het kantoor in. Naar aanleiding hiervan is er aan klager daarna een kamerprogramma opgelegd.

Voor het opleggen van een kamerprogramma op 24 januari 2023 is geen 8.9 formulier aan klager uitgereikt. Dit heeft verweester erkend.

Op 26 januari 2023 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen klager, de patiëntenvertrouwenspersoon en de regiebehandelaar. In dit gesprek is met klager het belang van een goed dagritme en tevens het belang van het volgen van zijn dagprogramma en de dagopening besproken. Er is aangeboden om hierin ondersteuning van begeleiding te krijgen, maar dat wilde klager niet. Klager heeft toen aangegeven dat het nooit meer zou voorkomen dat hij afwezig is bij de dagopening.

Op 6 februari 2023 is klager wederom afwezig bij de dagopening. Daardoor konden zijn verlofmogelijkheden wederom niet met klager worden besproken. Toen aan klager opnieuw werd meegedeeld dat daarom zijn verlof van die dag niet kon worden beoordeeld/besproken wordt klager boos, gaat hij langdurig de discussie aan en spuugt hij desbetreffende begeleiding in het gezicht. Klager heeft hierop een kamerverwijzing gekregen. Klager loopt zelfstandig mee. Echter, hij spuugt hierbij een andere begeleider ook in het gezicht, waardoor aan klager een time-out op zijn kamer van een half uur is aangezegd.

Klager is tijdens de time-out meermaals opgezocht door begeleiding en de regiebehandelaar. Verweerster geeft aan dat klager geen inzicht toonde in zijn gedrag en de discussie bleef aangaan. Aan klager is gevraagd of hij de veiligheid van anderen kon garanderen, als hij weer op de groep zou mogen komen. Omdat klager de veiligheid niet kon garanderen, is hem gevraagd om op zijn kamer te blijven. Klager is hierna nog bezocht door de vroege dienst, waarbij hij slapend werd aangetroffen. In de late dienst heeft klager een afspraak gehad met de patiëntenvertrouwenspersoon, waarna hij in gesprek is gegaan met de begeleiding en zijn frustraties heeft geuit. Naar aanleiding daarvan zijn afspraken gemaakt. De volgende dag kon klager weer gebruik maken van zijn verlof.

Verweerster geeft aan dat op 6 februari 2023 overleg is geweest met de psychiater van de afdeling over het inzetten van de verplichte zorg. De kamerverwijzing (insluiting, zonder gesloten deur) en het weigeren van verlof (beperken van bewegingsvrijheid) was nodig om ernstig nadeel af te wenden, gelet op het feit dat er in de laatste drie weken voorafgaand aan bovenstaand incident meerdere incidenten hebben plaatsgevonden door klager, waarbij de veiligheid van begeleiding, medecliënten en goederen in het geding kwam. Hierbij gaat het om het gooien van frisdrank in het gezicht van begeleiding, koffie het kantoor van de begeleiding in gooien, borden kapot gooien op de afdeling, en een brandblusser in kantoor gooien. Volgens verweerster was de kamerverwijzing en het niet toekennen van verlof doelmatig, subsidiair en proportioneel. Er is gekozen voor de minst verstreckende maatregel en de verplichte zorg was doelmatig en effectief: de boosheid van klager nam af en hij was na enige tijd weer in staat om op de afdeling te zijn.

De zorgverantwoordelijke heeft op 6 februari 2023 met klager gesproken over de beslissing om verplichte zorg in te zetten. De actuele gezondheid en de wilsbekwaamheid van klager zijn getoetst. Ook is er diezelfde dag een 8.9 formulier aan hem uitgereikt.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om dit klachtonderdeel ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een zorgmachtiging is verleend op 10 januari 2023, geldend tot en met 11 juli 2023. In de zorgmachtiging zoals die voor klager is verleend, is opgenomen dat aan klager onder meer als verplichte zorg kan worden verleend; insluiten en het beperken van bewegingsvrijheid.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten en het beperken van zijn bewegingsvrijheid.

Op grond van artikel 10:3 onder f van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

Klager is tweemaal in zijn bewegingsvrijheid beperkt, de eerste keer op 24 januari 2023 toen hij niet op dagopening aanwezig was, zijn verlof van die dag niet kon worden besproken en klager vervolgens de discussie met zijn behandelaars aanging en zo kwaad werd dat hij met een brandblusser gooide. Daarna heeft klager een kamerverwijzing gekregen. Dat is een beperking van de bewegingsvrijheid

zodat daarvoor een mededeling zoals bedoeld in artikel 8.9 Wvvgz vereist is, inclusief de waarborgen die daarvoor gelden, zoals een beoordeling van iemands gezondheidssituatie, van iemands wilsbekwaamheid en een afweging van de belangen in hoeverre sprake is van ernstig nadeel dat veroorzaakt wordt door een psychische stoornis. Ook dient bij de mededeling ex artikel 8.9 Wvvgz een cliënt op zijn rechten gewezen te worden om een PVP in te schakelen en om een klacht in te dienen.

Het staat vast dat zulks niet is gebeurd en dat het betreffende formulier ook niet is uitgereikt zodat de klacht voor zover die betrekking heeft op de beperking van de bewegingsvrijheid op 24 januari 2023 gegrond is.

Voor wat betreft de beperking die op 6 februari 2023 is opgelegd is het betreffende formulier wel aan klager uitgereikt en is dus wel aan de formaliteiten voldaan.

De klacht van klager voor zover hij op 6 februari 2023 in zijn bewegingsvrijheid is beperkt, acht de klachtencommissie ongegrond. Klager was wederom te laat bij de dagopening en dus kon opnieuw de mogelijkheden om verlof te verkrijgen niet worden besproken en beoordeeld. Daardoor werd klager opnieuw boos werd, spuugde de verpleging meerdere malen in het gezicht zodat daarop terecht is besloten om klager naar zijn kamer te verwijzen.

Omdat klager een gewaarschuwd man was (hij wist dat als bij de dagopening zou missen zijn verlofmogelijkheden voor die dag niet konden worden besproken en beoordeeld) en ook al eerder een kamerverwijzing had gekregen acht de klachtencommissie de opgelegde beperking ook proportioneel, subsidiair, doelmatig en was ook de veiligheid op de afdeling ermee gediend.

Klager is kennelijk van mening dat hem op basis van de voorvallen op 24 januari 2023 en op 6 februari 2023 geen verlof heeft gekregen en dat hij in zoverre ook ten onrechte in zijn vrijheden is beperkt. Volgens klager mag aan het niet naleven van de huisregels (een cliënt moet bij de dagopening aanwezig zijn) niet de sanctie worden verbonden dat men dan geen verlof krijgt.

Die redenering van klager is onjuist. Klager bevindt zich op een gesloten setting, waar cliënten dus in beginsel niet de mogelijkheid van verlof buiten de afdeling hebben. Ofwel: in principe heeft klager geen verlof. Hem kan dagelijks verlof worden toegekend, hetgeen dan wordt gezien en beoordeeld bij de dagopening. Dat is dus het moment waarop besloten wordt of een cliënt die dag verlofmogelijkheden heeft en zo ja welke. Als een cliënt daarbij dan niet aanwezig is kan die beoordeling dus niet plaats vinden en kan geen verlof worden toegekend. Het *niet toekennen* van een dagelijks verlof is niet hetzelfde als het *weigeren* van verlof. Dat laatste veronderstelt namelijk dat het recht op verlof bestaat en dat dat vervolgens wordt geweigerd, maar die situatie doet zich i.c. niet voor.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klachten over:

- de beslissing van 24 januari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten, door middel van het opleggen van een kamerprogramma; **GEGROND**
- de beslissing van 6 februari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten, door middel van het opleggen van een kamerprogramma; **ONGEGROND** en
- de beslissingen van 24 januari 2023 en 6 februari 2023 om het verlof van klager in te trekken **ONGEGROND**.

Doordat de klachtencommissie de klacht over de beslissing van 24 januari 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van insluiten gegrond heeft verklaard, is die bestreden beslissing vernietigd. Deze vernietiging brengt daarmee ook met zich mee dat de rechtsgevolgen van deze beslissing zijn vernietigd.

De klachtencommissie stelt klager in de gelegenheid om zijn schadevergoedingsverzoek wat dat onderdeel betreft te onderbouwen. De onderbouwing van het schadevergoedingsverzoek dient klager uiterlijk binnen 14 dagen na ontvangst van deze beslissing te geven, waarna de zorgverlener in de gelegenheid wordt gesteld om daarop te reageren en de klachtencommissie op dat schadevergoedingsverzoek een beslissing zal nemen.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 21 februari 2023 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer mr. dr. XXXX, vice-voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.